

NORDISKA MUSEET

المكان مفتوح للجميع.
بمناسبة مرور 142 سنة
على انشاء أكبر متحف
للتاريخ الثقافي للسويد.
يوم السبت، 24
تشرين الأول/أكتوبر.
الدخول مجاناً.

Årsredovisning

Stiftelsen Nordiska museet 2015

DETTA ÄR STIFTELSEN NORDISKA MUSEET

När språkforskaren och kulturhistorikern Artur Hazelius (1833–1901) gjorde sin första insamlingsresa i Dalarna 1872, ville han rädda en folkkultur som han trodde skulle gå förlorad. Året därpå, den 24 oktober, öppnade han den första utställningen under namnet Skandinavisk-Etnografiska samlingen vid Drottninggatan i centrala Stockholm. Redan 1880 hade samlingen blivit så omfattande att han ombildade den till stiftelsen Nordiska museet och i sitt överlåtelsebrev skänkte han samlingarna till svenska folket. En särskild nämnd med fem ledamöter skulle ansvara för verksamheten, som även kom att inkludera Skansen, grundat 1891.

Snart blev de tillfälliga utställningslokalerna för små. Planerna på det stora museibygget på Djurgården växte fram med syftet att skapa "en bra hemvist för museets utomordentliga samlingar och en stor nationell festhall". Detta lade grunden för Nordiska museet och Skansen, som vid tiden för Artur Hazelius död hade vuxit till en nationell institution med internationell räckvidd.

För Artur Hazelius stod människan i centrum. "Känn dig själv" satte han som motto på museets emblem. Museet skulle bli en grund för kommande generationer att stå på. Föremålen som samlades in skulle beskrivas, registreras och resultaten publiceras. De vetenskapliga perspektiven skulle gå hand i hand med folkbildningsarbetet. Från och med 1963 tog staten ett större ekonomiskt ansvar för verksamheten och har sedan dess utsett nämndens ledamöter. Samtidigt avskildes Skansen och blev en självständig stiftelse med egen styrelse. Institutionerna är fortfarande sammanflätade med varandra.

Nordiska museet är i dag Sveriges största kulturhistoriska museum. Samlingarna speglar landets kulturhistoria från 1500-talet till nutid. Föremålssamlingen omfattar cirka 1,5 miljoner objekt och tar cirka 25 000 kvadratmeter magasinsyta i anspråk. Arkivet omfattar drygt 5 500 och biblioteket cirka 4 000 hyllmeter material. Fotosamlingarna bedöms innehålla cirka 6 miljoner fotografier. Nordiska museet har systematiskt samlat in uppgifter om svenskt folkliv i mer än hundra år, inte bara om materiell och social kultur utan också om den andliga kulturen – om hur man tänkt, känt och trott.

Utöver den stora museibyggnaden på Djurgården äger stiftelsen flera kulturhistoriska miljöer på skilda håll i landet: Tyresö slott, Julita gård, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Även Villa Lusthusporten (Wicanderska villan) mitt emot museet på Djurgården tillhör stiftelsen. De olika fastigheterna har i de flesta fall tillförts museet som testamentariska gåvor. Stiftelsen svarar för driften och förvaltningen av dessa miljöer med över 400 byggnader, oftast i samverkan med utomstående intressenter – kommuner, byalag, föreningar och privatpersoner.

Nordiska museets verksamhet finansieras till 68 procent av statsbidrag. Det är stiftelsens styrelse, Nordiska museets nämnd, som svarar för att stiftelseförordnandet följs. Ansvaret för frågor som rör användningen av stiftelsens tillgångar och placering av förmögenhet ligger hos styrelsen, i enlighet med stiftelselagen och enligt stiftelsens egna stadgar.

Av stadgarna framgår att Nordiska museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Museets ansvar omfattar hela det kulturhistoriska fältet med undantag av de delar som hänförs till någon annan institution. Museet ska enligt stadgarna särskilt:

- vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika sina samlingar,
- hålla ett urval av samlingarna tillgängliga samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan kulturförmedlande verksamhet,
- initiera, driva och stödja forskning inom museets verksamhetsområde.

Begrepp förändras ibland snabbt. När Nordiska museet grundades uppfattades *Norden* främst som Sverige, Norge och Danmark och insamlingen till museet präglades av nostalgiska tillbakablickar. I dag, nästan ett och ett halvt sekel senare, är begreppet långt mer komplext. Nya associationer har tillkommit bara under de senaste årtiondena, på gott och ont, och den engelska varianten *Nordic* har gett ytterligare dimensioner. Globaliseringen innebär att det är svårare att sätta geografiska gränser överlag, vilket också visar sig i aktuella utmaningar. Såväl flyktingströmmar som

klimatförändringar får effekter i vår region och kräver insatser inför framtiden. Inte minst måste nästa generation – vår tids barn – vara rustad för utmaningar av olika slag.

I kölvattnet av allt detta växer behovet av ny kunskap och nya samtal om *Norden* och *nordisk* i relation till *Sverige* och *svensk*. Nordiska museet är den plats där denna nya kunskap ska förmedlas och dessa nya samtal ska föras. Förutsättningarna är unikt goda. Huvudbyggnaden på Djurgården är fortfarande Nordens största byggnad för just *Norden* och den ligger dessutom på en av de mest besökta platserna i Sverige. Här ska breda grupper kunna stilla sin nyfikenhet kring ett ibland undflyende geografiskt och kulturellt begrepp men också utmanas i sina föreställningar.

Som ny styresman för Stiftelsen Nordiska museet har det varit ett stort privilegium för mig att lära känna denna gamla kunskapsinstitution och dess många engagerade och kunniga medarbetare. Under året har jag också blivit en del av en pågående utveckling som väsentligt förbättrar infrastrukturen för förmedling av kunskap och perspektiv. Den mest omfattande insatsen har gällt flytten av museets arkiv till museibygnaden. Redan där erbjuds både allmänheten och forskarsamhället ingångar till ett material vars betydelse för nordisk kulturhistoria knappast kan överskattas.

Med ett tydligt mandat att fokusera på besökarna är ambitionen nu att öppna museet på Djurgården för en mycket större del av befolkningen och för fler barn och skolklasser

under de kommande åren. *Delaktighet* är ett nyckelord i den strategiska verksamhetsplaneringen för åren 2016–2020 – en process som har engagerat samtliga medarbetare under året och som riktar sig både inåt och utåt. Nordiska museet omfattas inte av fri entré-reformen (men erbjuder ändå fri tillgång till den historiska slottsparken vid Tyresö slott och kulturlandskapet runt Julita gård) och måste därför identifiera andra sätt att nå ut brett i samhället. De första stegen har i själva verket redan tagits. En rad insatser har lett till en publikökning på 11 procent, bestående av bland annat fler skolvisningar, fler aktiviteter på webben och mycket annan publik verksamhet.

Ett viktigt steg mot nya perspektiv på *Norden* är det nyligen ingångna avtalet med Stockholms universitet kring en treårig gästprofessur, till en början med inriktning mot människor i Arktis. Även annan forskning och kunskapsutveckling stärker museets kunskapsprofil och publika ambitioner. Ett fotohistoriskt projekt, med finansiering från Riksbankens Jubileumsfond, har tagit form, så även ett samarbete med Migrationsverket. Bland mycket annat önskar vi dokumentera, förstå och förmedla de erfarenheter som är knutna till dagens tragiska realiteter i andra länder och som påverkar även vårt eget land. Mitt i denna mångfald vill vi också lyfta fram *ikoner* ur våra egna samlingar.

År 2015 har varit fyllt av lärdomar och insikter. Ta bara museets egen högtidsdag – dess födelsedag – den 24 oktober. Med annonsering på nio språk vände vi oss till en bred allmänhet och kunde när dagen var slut räkna in ca 6 500 besökare. Många av dem hade kommit till museet för första gången. Ett bättre bevis på Stiftelsen Nordiska museets stora betydelse och potential är svårt att tänka sig.

Sanne Houby-Nielsen

Styresman för Nordiska museet

Årsredovisning	2
Förvaltningsberättelse.....	2
Stiftelsens ändamål och uppdrag	2
Allmänt om verksamheten 2015	2
Utveckling av företagets verksamhet, resultat och ställning	3
Väsentliga händelser under räkenskapsåret samt efter räkenskapsårets utgång.....	3
Forskning och utveckling	3
Icke-finansiella upplysningar	4
Tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken.....	4
Resultaträkning.....	5
Balansräkning	6
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser	7
Kassaflödesanalys.....	8
Noter.....	9
Underskrifter	19
Revisionsberättelse	20
Verksamhetsberättelse 2015	21
Uppdrag	21
Redovisningens indelning	21
Museets samlingar	22
Utveckling av samlingarna	22
Registrering och katalogisering.....	23
Förvaring och vård	24
Insamlingar, undersökningar och förvärv.....	26
Publik verksamhet	28
Besökare	29
Museet på Djurgården	30
Museets kulturmiljöer	33
Arkiv och bibliotek	35
Digitala medier.....	37
Förlaget	39
Kunskap och samverkan	41
Kunskapsuppbyggnad, forskning och universitetssamverkan	41
Nationell samverkan, stöd och rådgivning	42
Internationellt utbyte och samarbete	43
Övergripande perspektiv	45
Tillgänglighet.....	45
Jämställdhet och mångfald	46
Museet som arbetsplats	47
Revisionsintyg.....	49
Tack vare våra vänner	50

ÅRSREDOVISNING

Stiftelsen Nordiska museet (org nr 802002-4686) får härmed avge redovisning för räkenskapsåret 2015. Stiftelsens säte är Stockholm.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2015 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2014/657/KA, Ku2014/2121/RFS (delvis)).

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2015

Stiftelsen Nordiska museet är allt sedan grundandet 1880 en central kulturinstitution i Sverige. Museet förvaltar och producerar ny kunskap, dels utifrån föremåls- och arkivsamlingarna, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Det tillgängliggör kunskap och samlingar via utställningar, visningar, digitala medier, publikationer, seminarier och föreläsningar men även i direktkontakt med besökare och användare. Därtill förvaltar museet ett stort bibliotek.

Museets generösa öppettider och en varierad utställnings- och programverksamhet engagerar en stor publik. Under 2015 öppnade utställningarna *Humle*, *Rejält retro*, *Lantbrukets miniatyrer* och *Tore Johnson – bilder från Paris*. Bland de mest uppskattade programmen märktes *Högtidsdagen* (museets födelsedag), *Ostfestivalen* och de återkommande stickkaféerna. Under 2015 hade stiftelsen i sin helhet 289 719 besökare, vilket är en ökning med 8,6 procent från 2014. Museibygnaden på Djurgården såg en ökning med 11 procent till 237 964 besökare och antalet besök på museets webbplats ökade med 16 procent.

Den mest omfattande satsningen under året var flytten av Nordiska museets arkiv till museibygnaden. Den beskrivs närmare under rubriken "Väsentliga händelser" nedan.

UTVECKLING AV FÖRETAGETS VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

	2015	2014	2013	2012
Balansomslutning (mkr)	107,9	80,9	78,1	73,0
Intäkter (mkr)	166,7	156,2	160,5	164,3
Kostnader (mkr)	156,7	155,3	156,1	162,8
Resultat (mkr)	10,0	1,1	4,9	2,2

Årets resultat uppgår till 10,0 miljoner kronor, vilket är en ökning med 8,9 miljoner, varav 5,4 avser en testamentarisk gåva avsedd för förvärv av föremål. Detta belopp disponeras mot ändamålsbestämda medel i balansräkningen. Den resterande ökningen kan i huvudsak hänföras till ökade entréintäkter och ökad försäljning. För museets ekonomi i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt noter.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET SAMT EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

Arkivflytten från Garnisonen till museibyggnaden på Djurgården har medfört betydande kvalitativa landvinningar på en rad områden. Arkivalierna och fotosamlingen har nu fått avsevärt bättre förvaring och har också inventerats, gallrats, packats om och ordnats. Detta har gett en djupare kännedom om och en klarare överblick av materialet, vilket i sin tur ökar tillgängligheten till brukare både inom och utom museet. Ombyggnationerna har gynnat förvaltningen också av museets föremål och böcker. Allt sammantaget har villkoren för nya prioriteringar i verksamheten förbättrats.

En av dessa prioriteringar är att introducera ett tydligare besöksfokus i Nordiska museets verksamhet. Detta uttrycks konkret i ambitionen att kraftigt öka antalet besökare under en femårsperiod, vilket kräver att museet når ut bredare med sitt utbud och också skapar nya upplevelser. Under 2015 har museet börjat planera både verksamheter och arbetssätt som präglas av det nya perspektivet och också inlett ett mer långsiktigt visionsarbete – två relaterade processer som har engagerat samtliga medarbetare. Mot den bakgrunden har Stiftelsen Nordiska museet som ambition att nyetablera sig som nationellt museum.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Nordiska museets omfattande samlingar inbjuder till forskning både externt och internt. Genom organiserade insatser kan museets kunskapsområden fördjupas och metoder och perspektiv kring insamling och bevarande utvecklas. Därtill kan museet verka för att den humanistiska forskningens infrastruktur stärks genom digitalt tillgängliggörande av

samlingarna. Forskningen har en viktig funktion även i relation till museets publikmål, där kvalitetssäkringen av utbudet är central. Nya initiativ och satsningar på dessa områden, egna eller i samarbete med externa parter, säkerställer museets fortsatta kunskapsuppbyggnad inom det breda fältet nordisk kulturhistoria.

Nordiska museet och Stockholms universitet har under året ingått ett finansiellt samarbete kring den *Hallwylska professuren i Nordisk och jämförande folklivsforskning*, som sedan 1918 är knuten till Nordiska museet men inte längre kan finansieras fullt ut av den tillhörande donationsfonden. Det nya samarbetet möjliggör en treårig gästprofessur som samtidigt syftar till att etablera en ny typ av länk mellan universitet och museum.

ICKE-FINANSIELLA UPPLYSNINGAR

Nordiska museets diskrimineringspolicy *En arbetsplats för alla* ligger till grund för ett löpande och aktivt arbete med jämställdhetsfrågor gällande exempelvis organisation, lön, lönekartläggning, kompetensutveckling, rekrytering, chefsutbildning, arbetstidsavtal, mötesplanering och föräldraledighet. Museets arbetsmiljöpolicy underbygger därtill arbetsmiljöarbetet, som är organiserat i en central skyddskommitté och två lokala arbetsmiljökommittéer. Dessa kommittéer planerar och följer utvecklingen i skyddsfrågor och behandlar bl.a. handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet, planering eller förändring av lokaler och arbetsmetoder.

Museet arbetar aktivt med verksamhetsstyrd kompetensförsörjning och kompetensutveckling i form av chefsutbildningar, kompetensspridning, program- och systemkompetenshöjande åtgärder, medarbetarsamtal, seminarier och konferenser vid sidan av studiebesök inom och utom landet.

I arbetet för en bättre miljö arbetar museet utifrån ett framtaget miljöledningssystem som fördelar ansvar och prioriterar, kommunicerar, följer upp och kontrollerar insatserna. I detta ingår en årlig miljörapportering till Naturvårdsverket.

TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN

Nordiska museet använder köldmedium i en frysanläggning för konservering, ett serverrum och i anslutning till restaurangen i museibygnaden.

RESULTATRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Verksamhetsintäkter			
Gåvor och bidrag	2	16 367	11 440
Nettoomsättning	3	36 334	31 411
Statligt bidrag		113 983	113 373
Summa verksamhetsintäkter		<u>166 684</u>	<u>156 224</u>
Verksamhetskostnader			
Handelsvaror		-3 143	-3 032
Övriga externa kostnader	4	-69 458	-69 118
Personalkostnader	5	-79 991	-80 555
Avskrivningar av anläggningstillgångar	6	-4 137	-2 600
Summa verksamhetskostnader	7	<u>-156 729</u>	<u>-155 305</u>
Verksamhetsresultat		9 954	919
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	8	60	249
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	-44	-22
Resultat efter finansiella poster		<u>9 971</u>	<u>1 146</u>
Årets resultat		<u>9 971</u>	<u>1 146</u>

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	53 705	34 012
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	12 419	105
Inventarier, verktyg och installationer	12	1 805	1 707
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	–	14 628
		<u>67 929</u>	<u>50 452</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	14	195	–
		<u>195</u>	<u>–</u>
Summa anläggningstillgångar		68 123	50 452
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	15	986	853
		<u>986</u>	<u>853</u>
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar	16	1 203	2 014
Övriga fordringar		1 363	174
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	3 090	4 359
		<u>5 656</u>	<u>6 547</u>
<i>Kortfristiga placeringar</i>			
	24	5 428	1 192
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank	24	27 735	21 899
		<u>27 735</u>	<u>21 899</u>
Summa omsättningstillgångar		39 805	30 491
SUMMA TILLGÅNGAR		107 928	80 943

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	18		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		10 980	10 980
		<u>10 980</u>	<u>10 980</u>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel		8 978	3 567
Fastighetsfond		20 000	20 000
Balanserat resultat		18 391	18 391
Årets resultat		4 560	-
		<u>51 929</u>	<u>41 958</u>
		62 909	52 938
<i>Långfristiga skulder</i>	19		
Övriga skulder till kreditinstitut		18 667	-
		<u>18 667</u>	<u>-</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		1 333	1 250
Checkräkningskredit	20	-	-
Leverantörsskulder		7 029	8 926
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	21	1 480	2 234
Övriga skulder		10 086	4 887
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22	6 425	10 708
		<u>26 353</u>	<u>28 005</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>107 928</u>	<u>80 943</u>

STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

<i>Belopp i tkr</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
Ställda säkerheter	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

KASSAFLÖDESANALYS

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	23	9 971	1 146
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	25	4 137	2 600
		<u>14 108</u>	<u>3 746</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		14 108	3 746
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-133	-139
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		891	1 718
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		-402	3 161
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>14 464</u>	<u>8 486</u>
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-21 681	-15 900
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		67	-
Förvärv av finansiella tillgångar		-195	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-21 809</u>	<u>-15 900</u>
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		18 667	-
Amortering av lån		-1 250	-1 500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		<u>17 417</u>	<u>-1 500</u>
Årets kassaflöde		10 072	-8 914
Likvida medel vid årets början		<u>23 091</u>	<u>32 005</u>
Likvida medel vid årets slut	24	<u>33 163</u>	<u>23 091</u>

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och för andra året också enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Uppgifterna i flerårsöversikten i förvaltningsberättelsen avseende år 2012 har inte räknats om.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Nordiska museets samlingar är gigantiska och omfattar föremål, arkivalier, bilder, fotografier, böcker, kulturmiljöer och markinnehav. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Byggnader har därför delats upp i komponenter vilka skrivs av separat.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Byggnader	10 - 50 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 - 10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3 år

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och stiftelsen inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som stiftelsen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken stiftelsen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållet bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att stiftelsen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om stiftelsen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållet bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls.

En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som stiftelsen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall stiftelsen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när behörigt organ har fattat beslut om att utdelning ska lämnas.

Not 2 Gåvor och bidrag

<i>Gåvor och bidrag som redovisats som intäkt</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Gåvor och bidrag:		
Gåvor	5 438	4
EU	187	165
Staten	1 971	3 602
Länsarbetsnämnder	2 952	3 821
Kommun	100	100
Övriga externa bidrag	5 719	3 748
Summa	<u>16 367</u>	<u>11 440</u>

Not 3 Nettoomsättning per rörelsegren

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
<i>Nettoomsättning per rörelsegren</i>		
Publika intäkter	13 434	12 045
Hysesintäkter	9 540	9 436
Försäljningsintäkter	12 757	8 883
Övriga intäkter	603	1 047
	<u>36 334</u>	<u>31 411</u>

Not 4 Övriga externa kostnader

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Lokalkostnader	-36 986	-38 401
Driftskostnader	-32 562	-30 717
	<u>-69 458</u>	<u>-69 118</u>

Not 5 Anställda, personalkostnader och arvoden till nämnd och revisorer

Medelantalet anställda	<i>varav</i>		<i>varav</i>	
	<i>2015</i>	<i>män</i>	<i>2014</i>	<i>män</i>
Sverige	153	41%	154	41%

Redovisning av könsfördelning i företagsledning

	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
	<i>Andel kvinnor</i>	<i>Andel kvinnor</i>
Styrelsen	57%	43%
Övriga ledande befattningshavare	50%	50%

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
<i>Löner och ersättningar</i>	53 424	53 702
<i>Sociala kostnader</i>	24 028	23 332
<i>(varav pensionskostnad) 1)</i>	(6 014)	(6 161)

1) Av stiftelsens pensionskostnader avser 663 (588) gruppen nämnd.
Samtliga pensionskostnader avser premier i avgiftsbestämda pensionsplaner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan nämndledamöter m.fl. och övriga anställda

	<u>2015</u>		<u>2014</u>	
	<i>Nämnd och styresman</i>	<i>Övriga anställda</i>	<i>Nämnd och styresman</i>	<i>Övriga anställda</i>
<i>Löner och andra ersättningar</i>	1 793	51 631	1 729	51 973

Avgångsvederlag

Uppsägningstid för styresmannen från Stiftelsen Nordiska museets sida är 12 månader.

Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
<i>KPMG AB</i>		
Revisionsuppdrag	248	206
Andra uppdrag	10	40

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av årsredovisningen och bokföringen samt nämndens och styresmannens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 6 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
<i>Avskrivningar enligt plan fördelade per tillgång</i>		
Byggnader och mark	2 212	1 207
Maskiner och andra tekniska anläggningar	993	374
Inventarier, verktyg och installationer	933	1 019
	<u>4 137</u>	<u>2 600</u>

Not 7 Operationell leasing**Leasingavtal där stiftelsen är leasetagare**

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
<i>Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal</i>		
Inom ett år	120	83
Mellan ett och fem år	<u>123</u>	<u>135</u>
	243	218
	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	114	140

Not 8 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ränteintäkter, övriga	2	2
Ränteintäkter, bank	–	9
Ränteintäkter, kortfristiga placeringar	–	185
Övrigt	<u>58</u>	<u>53</u>
	60	249

Not 9 Räntekostnader och liknande resultatposter

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Räntekostnader, övriga	-17	-18
Övrigt	<u>-27</u>	<u>-4</u>
	-44	-22

Not 10 Byggnader och mark

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	41 108	41 108
Nyanskaffningar	<u>21 905</u>	<u>–</u>
Vid årets slut	63 013	41 108
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-7 096	-5 889
Årets avskrivning	<u>-2 212</u>	<u>-1 207</u>
Vid årets slut	-9 308	-7 096
Redovisat värde vid årets slut	53 705	34 012

Not 11	Maskiner och andra tekniska anläggningar	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>			
	Vid årets början	7 789	7 728
	Nyanskaffningar	13 308	107
	Avyttringar och utrangeringar	-67	-46
	Vid årets slut	<u>21 030</u>	<u>7 789</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>			
	Vid årets början	-7 684	-7 356
	Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	66	46
	Årets avskrivning	-993	-374
	Vid årets slut	<u>-8 611</u>	<u>-7 684</u>
	Redovisat värde vid årets slut	12 419	105
Not 12	Inventarier, verktyg och installationer	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>			
	Vid årets början	8 978	7 829
	Nyanskaffningar	1 031	1 166
	Avyttringar och utrangeringar	-	-17
	Vid årets slut	<u>10 009</u>	<u>8 978</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>			
	Vid årets början	-7 271	-6 269
	Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	-	17
	Årets avskrivning på anskaffningsvärden	-933	-1 019
	Vid årets slut	<u>-8 204</u>	<u>-7 271</u>
	Redovisat värde vid årets slut	1 805	1 707
Not 13	Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
	Vid årets början	14 628	-
	Omklassificeringar	-14 628	-
	Investeringar	-	14 628
	Redovisat värde vid årets slut	<u>-</u>	<u>14 628</u>

Not 14	Andra långfristiga värdepappersinnehav	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<hr/>			
	<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
	Vid årets början	–	–
	Tillkommande tillgångar	195	–
	Redovisat värde vid årets slut	<u>195</u>	<u>–</u>
Not 15	Varulager m m	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<hr/>			
	Varulager redovisat till nettoförsäljningsvärde	986	853
Not 16	Kortfristiga fordringar	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<hr/>			
	Fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen:	–	–
Not 17	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
<hr/>			
	Förutbetalda hyresutgifter	2 479	3 638
	Övriga poster	610	721
		<u>3 090</u>	<u>4 359</u>

Not 18 **Eget kapital**

<i>Bundet eget kapital</i>		<i>Stiftelsekapital</i>		
Ingående balans	2015-01-01	10 980		
Eget kapital	2015-12-31	10 980		
<i>Fritt eget kapital</i>		<i>Ändamåls- bestämt kapital</i>	<i>Fastighetsfond</i>	<i>Balanserat resultat inkl årets resultat</i>
Ingående balans	2015-01-01	3 566	20 000	18 391
<i>Årets resultat</i>				9 971
Ränta ändamålsbestämt kapital		1		
<i>Omföring mellan poster i eget kapital</i>				
Avsättning från årets res till ändamålsenligt		5 411		-5 411
<i>Summa Omföringar</i>		5 411	-	-5 411
Eget kapital	2015-12-31	8 978	20 000	22 951

Not 19 **Långfristiga skulder**

	2015-12-31	2014-12-31
Skulder som förfaller senare än ett år från balansdagen		
Övriga skulder till kreditinstitut	18 667	-
Skulder som förfaller senare än fem år från balansdagen		
Övriga skulder till kreditinstitut	13 333	-

Not 20 **Checkräkningskredit**

	2015-12-31	2014-12-31
Beviljad kreditlimit	7 500	27 500
Outnyttjad del	-7 500	-27 500
Utnyttjat kreditbelopp	-	-

Efter balansdagen har företagets checkkredit utökats med 0 kr.

Not 21 **Skuld erhållna ej nyttjade bidrag**

I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 594 (706).

Not 22	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
	Upplupna semesterlöner	5 422	5 191
	Övriga poster	1 003	5 517
		<u>6 425</u>	<u>10 708</u>

Not 23	Betalda räntor och erhållen utdelning	<i>2015</i>	<i>2014</i>
	Erhållen utdelning	58	53
	Erhållen ränta	60	196
	Erlagd ränta	-44	-23

Not 24	Likvida medel	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
	<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
	Kassamedel	33	40
	Banktillgodohavanden	27 702	21 859
	Kortfristiga placeringar, jämförda med likvida medel	5 428	1 192
		<u>33 163</u>	<u>23 091</u>

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Not 25	Övriga upplysningar till kassaflödesanalysen	<i>2015</i>	<i>2014</i>
	Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m		
	Avskrivningar	4 137	2 600
	Övriga ej kassaflödespåverkande poster	-	-
		<u>4 137</u>	<u>2 600</u>

Stockholm den 4 februari 2016

Lena Sommestad
Ordförande

Thomas Rolén
Vice ordförande

Peter Aronsson

Julia Kalthoff

Inger Liliequist

Sverker Sörlin

Sanne Houbby-Nielsen
Styresman

Min revisionsberättelse har lämnats den 8 februari 2016

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till nämnden i Stiftelsen Nordiska museet, org.nr 802002-4686

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Nordiska museet för år 2015.

Nämndens och styresmannens ansvar för årsredovisningen

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som nämnden och styresmannen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftelsen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftelsens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i nämndens och styresmannens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per 2015-12-31 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av nämndens och styresmannens förvaltning för Stiftelsen Nordiska museet för år 2015.

Nämndens och styresmannens ansvar

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförförordandet.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om huruvida jag vid min granskning funnit att någon ledamot i nämnden eller styresmannen handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförförordandet. Jag har utfört revisionen enligt god revisions-sed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon nämndledamot eller styresmannen är ersättningskyldig mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande.

Jag har även granskat om någon nämndledamot eller styresmannen på annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförförordandet.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Nämndledamöterna eller styresmannen har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförförordandet.

Stockholm den 8 februari 2016

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en bred kulturhistorisk verksamhet ur ett nationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförts till någon annan institution.

UPPDRAG

Som utgångspunkt för verksamheten gäller dels stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för 2015 (Ku2014/657/KA, Ku2014/2121/RFS (delvis)). Nordiska museet ska även förhålla sig till de nationella kulturpolitiska mål som är utgångspunkten för regeringens politik.

REDOVISNINGENS INDELNING

Resultatredovisningen är indelad i tre verksamhetsområden: "Museets samlingar", "Publik verksamhet" samt "Kunskap och samverkan". En avslutande del, "Övergripande perspektiv", rör frågor om tillgänglighet, mångfald och museet som arbetsplats. I var och en beskrivs centrala aktiviteter och prestationer och det är museets samlade bild av dessa som ligger till grund för de respektive inledande kvalitativa bedömningarna.

MUSEETS SAMLINGAR

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar, sett i både ett svenskt och ett internationellt perspektiv, med ca 1,5 miljoner föremål, 5 500 hyllmeter arkivalier, 6 miljoner fotografier och 4 000 hyllmeter böcker, tidskrifter och annat tryckt material. Utöver huvudbyggnaden på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar museet också en rad viktiga kulturhistoriska miljöer, parker och landskap med över 400 byggnader fördelade på Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård samt Villa Lusthusporten. Stiftelsen äger dessutom ca 2 300 hektar mark och 800 hektar fiskevatten. Denna sammansatta samlingsprofil ger verksamheten unika resurser och utmaningar.

Tabell 1. Samlingar

	2015	2014	2013
Kostnader (tkr)	-78 627	-67 028	-62 924
Intäkter av anslag (tkr)	56 053	45 581	43 296
Övriga intäkter (tkr)	18 326	9 866	8 200

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska förbättra förutsättningarna för samlingarnas bevarande.

Kvalitativ bedömning

Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Museet arbetar aktivt med museisamlingarna. Både kontinuerliga översyner och större satsningar stärker det långsiktiga bevarandet och leder till ökad säkerhet och tillgänglighet. Väl utnyttjade, lättarbetade magasin, arkiv och bibliotek med tillhörande digitala samlingsystem möjliggör ett effektivt arbete.

Museet har under 2015 fortsatt lagt stora resurser på bevarande. Ombyggnaden av markplanet i museibygnaden har pågått i etapper sedan 2002 och slutfördes under året genom flytten av arkivsamlingen dit. Arkivet har nynnretts medan stora mängder föremål har flyttats till mer ändamålsenlig förvaring. Så ökar såväl förutsättningarna för bevarandet av samlingarna som tillgängligheten till dem. Förbättringsbehoven är emellertid fortsatt stora och kommer att kräva fler insatser framöver.

UTVECKLING AV SAMLINGARNA

Nordiska museet vårdar sina samlingar och förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för bevarandet av dem. Insatser på en rad områden kan exemplifiera utvecklingen, men

under 2015 har den i särklass mest omfattande satsningen varit flytten av Nordiska museets arkiv från avsides, slitna och till stor del oändamålsenliga lokaler i kontorskomplexet Garnisonen till museibyggnaden på Djurgården. Genom en stor investering i personal och andra resurser har arkiven inventerats, gallrats aktivt, packats om, ordnats och fått ny hemvist och gestalt i ett formatseparerat kompaktarkiv. Resultatet är en fördjupad kännedom om materialet, vilket ökar tillgängligheten. Detta gynnar forskningen, inte minst museets egen kunskapsuppbyggnad, och ger också ett bättre värderingsunderlag gällande framtida behov av förteckningar, tillväxt genom förvärv, digitalisering och vård. Målet är att uppnå fullständig grad av förteckning inom en tioårsperiod.

Installationen av nya arkivsystem har krävt betydande planerings- och implementeringsinsatser men har också fått konsekvenser för hanteringen av museets samlingar. Detta särskilt som den ombyggnad som föregick arkivflytten även inkluderade inredningen av nya lokaler för ordnande av arkivsamlingar, nya processrum för föremålshantering, en ny konserveringsateljé och ett nytt frysrum. Ett nytt nyförvävsrum i anslutning till processrummen medför att all verksamhet kring nyförvärv nu kan ske i södra markplanet. De nya lokalerna har på så vis inneburit att hela flödet vid nyförvärv effektiviseras.

REGISTRERING OCH KATALOGISERING

De digitala samlingssystemen är viktiga redskap i museiarbetet. Särskilt viktigt är samlingsförvaltningssystemet *Primus*, i vilket nyförvärv och komplettering av befintliga uppgifter registreras kontinuerligt. Förutsättningarna för samlingarnas bevarande förbättras med varje ny uppgift som matas in – men också genom fortlöpande magasinsarbete, registerfotografering av föremål och skanning av huvudliggarens bilagor. Rättningar och registervård genomförs löpande och databasen berikas här genom länkade konserverings-, skade- och avsyningsprotokoll. Delar av det samlade resultatet syns utåt på webbplatsen *Digitalt Museum*.

Databasen *Primus* är ett system och verktyg som ständigt utvecklas. Nordiska museet tar ett aktivt ansvar för detta arbete i Sverige, vilket märks genom att museets databaskoordinator och föremålsregistrator har sett över rutiner och arbetssätt med målet att effektivisera arbetsprocesserna för kunskapsuppbyggnad, förmedling och förvaltning i databasen samt bidra med utvecklingsförslag till företaget KulturIT (som Nordiska museet nu är delägare i).

Det motsvarande systemet i arkivet heter *Visual Arkiv*. Registreringsnivån i denna resurs har höjts genom registreringen och förteckningen av två större inskanningar, den ena av 65 hyllmeter avskrivna frågelistsvar, vilket motsvarar ca 500 000 maskinskrivna A4-sidor, och den andra av den s.k. accessionsliggaren. Materialet finns tillgängligt i en lokal databas och används bl.a. i ett nationellt språkforskningsprojekt. Förutsättningarna för att höja den övergripande registreringsnivån ytterligare har ökat avsevärt under 2015 i och med förberedelserna inför arkivflytten.

Böckerna och tidskrifterna i museets bibliotek är till stor del tillgängliga via den egna lokala katalogen *Saga*, via de skannade äldre kortkatalogerna samt i den nationella biblioteksdata-basen *Libris*. Biblioteket har arbetat vidare med inventering, uppordning och katalogisering av den befintliga samlingen. Under 2015 har 1 536 nyförvärv och ytterligare 144 äldre accessioner registrerats.

Tabell 2. **Andel registrerade poster i samlingarna**

	2015	2014	2013
Föremålsposter i Primus (%)	100	100	100
<i>varav med bild</i> (%)	30	29	28
Fotografier/bilder i Primus (%)	1	1	1
Byggnader i Primus (%)	78	78	78
Arkiv i Visual arkiv (%)	18	18	17
Titlar i Saga/Libris			
<i>slutna samlingen</i> (%)	65	65	57
<i>öppna samlingen</i> (%)	85	85	85

Digitaliseringsarbetet i tabellen ger inte alltid ett procentuellt utslag beroende på samlingarnas omfattande volym och en fortlöpande tillväxt. Det innebär att även om ökningen i tabellen förefaller liten kan andelen omfatta relativt omfattande volymer.

FÖRVARING OCH VÅRD

En rad aktiviteter krävs för att säkra museisamlingarnas långsiktiga bevarande. Nordiska museet investerar i ny infrastruktur och nya processer men arbetar aktivt även genom löpande och förebyggande vård. Föremål vårdas och konserveras bl.a. i samband med utställningar, utlån och rutinmässiga översyner. Byggnader, parkanläggningar och jordbruksmarker vårdas utifrån motsvarande krav på långsiktighet och tillgänglighet. En mängd åtgärder har vidtagits under året för att bevara samlingarna vid sidan av de genomgångar av både föremål och arkivalier som har gjorts i samband med arkivflytten.

FÖREMÅL

Flytten av arkivet har påverkat ett flertal aktiviteter inom museet. Den inleddes i praktiken redan 2013 och intensifierades under 2014 genom utflyttning av föremål från magasinen i huvudbyggnadens södra markplan. Uppackningen av detta material har fortsatt under 2015 och har gett möjligheten att förvara samlingar mer ändamålsenligt och även registerfotografera och tillgängliggöra föremål via webbplatsen Digitalt Museum. En särskild insats med inventering, registerfotografering och vård av föremålen gjordes i utställningen *Traditioner*.

Parallellt har en långsiktig plan för framtida försörjning av föremålsmagasin börjat ta form. Nordiska museet förvaltar fyra stora externa magasin och i dessa har ett utvecklande magasinarbete inletts genom inventering med avseende specifikt på kommande omflyttningar. Syftet är att kunna ge föremålen en mer ändamålsenlig och klimatanpassad placering. Drygt 76 procent av posterna finns i dag i klimatiserade magasin. Kopplad

till detta är den renovering av ett av magasinerna som Statens Fastighetsverk gör och som kräver en fortsatt stor insats för att planera ny inredning.

Avgörande i bevarandet är att förhindra skadeverkningar. Det nya frysrummet i musei-byggnaden har redan nämnts som en del av ombyggnationerna där – ett ytterligare har anlagts i ett av de externa magasinerna. Arbetet med samordnad skadedjurskontroll (IPM) har inneburit schemalagda skadedjurskontroller och resurstunga akutåtgärder då skadedjur upptäckts i museets utställningar. Strukturella åtgärder har mot den bakgrunden inte fått prioritet.

Tabell 3. **Vårdade föremål/arkivalier**

	2015	2014	2013
Antal vårdade föremål/arkivalier	922	596	3 195

ARKIVALIER

Det arkivariska arbetet har präglats av både flytten och de löpande insatserna. Nordiska museets arkiv är, nu liksom tidigare, inrymt i lokaler som är förvarings- och klimatompassade för de olika materialtyperna. Nylokaliseringen har medfört att delar av arkivmaterialet har kunnat packas om i emballage i mer beständiga material. Bland exemplen märks liggande skisser från Handarbetets Vänner, alla förstoringar från Svenska Turistföreningens bildarkiv samt André och Irène Reisz bildsamling. Ca 40 procent av den senare samlingens kontaktkartor och förstoringar har förtecknats och där-efter digitaliserats av Stiftelsen Föremålsvård.

BYGGNADER OCH PARKER

Till Nordiska museets samlingar hör också egendomarna vid Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Besiktningar, rengöring och skadedjurskontroller har genomförts även där – ett stort mögelangrepp lokaliserades på Julita och mindre angrepp vid Tyresö slott och Svindersvik – liksom större och mindre renoveringar och restaureringar av såväl byggnader som omgivande marker.

Behoven är omfattande och bestäms av miljöernas respektive karaktärer och skick. På grund av läckage har betydande takarbeten genomförts vid Tyresö slott, där bl.a. tre av de fyra hörntornen runt västra borggården fått ny kopparbeklädnad och norra flygelns kupor ny stålplåt. Även trädgårdsmästarbostadens tak har renoverats. Tre vasstak vid Härkeberga kaplansgård har vidare lagts om med bidrag från föreningen Nordiska museets och Skansens vänner samt Länsstyrelsen i Uppsala län. På Julita gård har de utvändiga arbetena vid Nybble fattigstuga slutförts och det stora ladugårdskomplexet från 1880–1882 (som rymmer utställningslokaler för museets lantbrukssamlingar) målats. Totalt 115 tak har fått en översyn. Hagmarksrestaureringarna i Gryts hage, Oxhagen, Asphagen och Nybble hagar har fortsatt under det tredje restaureringsåret av fem.

INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV

I Nordiska museets uppdrag ingår att bedriva insamling och dokumentation från vår egen tid, varvid skilda perspektiv som kön, klass, kulturell bakgrund och generation ska beaktas. Dokumentation sker vid flera avdelningar på museet: Kunskap och förmedling, Samlingarna (arkiv och foto) samt Nya medier. Det övergripande målet är att säkerställa ett material genom vilket människor kan ta del av sin historia och få nya perspektiv på sin samtid.

Tabell 4. Nyförvärv

	2015	2014	2013
Antal föremål	498	320	701
Antal arkiv	1	15	19
Antal bilder/fotografier (ca)	0	20 000	14 500
Antal monografier och periodica	3 965	1 486	2 615

Att endast ett arkiv och inga bilder/fotografier har förvärvats förklaras av arkivflytten. Den stora "ökningen" i antal förvärvade monografier och periodica är inte reell utan beror på att uppgifterna har registrerats och redovisats på olika detaljnivå före och efter 2014/2015.

► Temat *Belysning* har stått i fokus för årets föremålsförvärv och dokumentation. Golvlampor, bordslampor, taklampor m.m. från senare delen av 1900-talet utgör en föremålsgrupp som hittills har varit dåligt representerad i samlingarna. Ett sjuttiofem lampor har nu förvärvats och genom ett upprop på museets webbplats och i sociala medier har ett liknande antal foton och kommentarer om traditioner kring fönsterbelysning kunnat samlas in. Denna insamling läggs till grund för en av 2016 års stora publiksatsningar.

► Temat *Mångkultur, migration och integration* är utgångspunkten för det pågående dokumentationsprojektet om flyktingmottagandet i Sverige. Detta arbete inleddes under hösten med intervjuer, observation och dokumenterande fotografering på Stockholms och Malmös centralstationer. Under ett dygn följde museets medarbetare en grupp flyktingar på tåget mellan de två städerna. Arbetet fortsätter under 2016, när museet också inleder samarbeten med myndigheter och organisationer.

► På temat *Det digitala användandet i vardagen* genomförs en dokumentation av hur våra vanor och sociala beteenden påverkas, detta genom en insamling med frågor om spel och spelvanor. En analys av insamlat material genomförs för närvarande och projektet kommer att gå vidare med en digital insamling riktad till ungdomar gällande spelandets rutiner och innebörder.

► Utmärkelserna "Guldknappen" och "Guldknappen accessoar", med svensk modedesign i fokus, dokumenteras varje år och plagg från vinnande deltagare förvärvas. Detta innebär att Nordiska museet förvaltar unika och representativa modeplagg från samtida designers i Sverige – en samling som alltså utökas kontinuerligt.

► Under året har Nordiska museet mottagit en testamentarisk gåva med totalt 127 föremål, huvudsakligen från 1900-talets andra hälft, bestående av möbler, inredningstextilier, konst, belysningsföremål, husgeråd, prydnadsföremål, kläder, skor, väskor, smycken m.m. Ett medföljande bidrag om 5,4 miljoner kronor ska användas till förvärv av föremål från perioden 1950–2000 inom områden som är centrala för Nordiska museet och där samlingarna har stora luckor.

Nordiska museet bedriver en omfattande och mycket allsidig publik verksamhet i fyra kommuner och tre län. Till denna verksamhet hör utställningar, visningar, pedagogiska verksamheter för skolor samt arkiv, bibliotek och publicering i digitala och tryckta medier – men också förvaltning och utveckling av historiska parkmiljöer. Huvudbyggnaden på Djurgården hyser merparten av de permanenta utställningarna. Vid Julita gård får besökaren en fullskalig upplevelse av ett lantbrukshistoriskt landskap. Vid Tyresö slott och Svindersvik är det fri entré till parkmiljöer och trädgårdar året runt.

Under 2015 har Nordiska museet påbörjat ett arbete med att introducera ett tydligare besökarfokus i verksamheten med ambitionen att kraftigt öka antalet besökare under en femårsperiod. Detta kräver att museet når ut bredare med sitt utbud och skapar nya upplevelser. I detta syfte har museet börjat planera både verksamheter och arbetssätt som präglas av det nya perspektivet och också inlett ett mer långsiktigt visionsarbete – två relaterade processer som har engagerat samtliga medarbetare. En viktig del i detta är att förstärka aktuella kompetenser på chefsnivå.

Tabell 5. **Publik verksamhet**

	2015	2014	2013
Kostnader	-57 686	-61 744	-60 857
Intäkter av anslag	44 631	50 160	49 232
Övriga intäkter	30 154	27 711	28 929

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka tillgängligheten till samlingarna.

Kvalitativ bedömning

Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Museet arbetar med en bred publik verksamhet, från utställningar, visningar och programverksamhet till webb, sociala medier och bokutgivning. Teman väljs för att spegla olika ämnesområden i samlingarna och vänder sig till olika grupper av besökare. I de genomförda publikundersökningarna har 89 procent angett att de är positiva eller mycket positiva till helhetsupplevelsen och ungefär lika många har angett att de är nöjda eller mycket nöjda med utställningarna.

Flytten av arkivet till museibygnaden är en viktig förändring i syfte att ytterligare öka tillgängligheten till arkivalierna. De senaste årens satsningar på digitala medier gör därtill samlingarna i stort mer tillgängliga för fler grupper: professionella och allmänintresserade, unga och gamla, nationella och internationella besökare. Museet arbetar fortlöpande med att utveckla användningen av de digitaliserade delarna av samlingarna och möjligheten att presentera dem på olika sätt. I mätningar hamnar Nordiska museet högt bland svenska museer.

BESÖKARE

Generösa öppettider är avgörande för publikens möjlighet att använda museet. Nordiska museet på Djurgården har öppet alla dagar i veckan. Med undantag för de tre sommarmånaderna har museet kvällsöppet en dag i veckan med fri entré för alla. Stiftelsens kulturmiljöer har varit öppna från maj till och med september. Förbokade grupper erbjuds visningar även vid andra tider på året. Tyresö slottspark är i princip alltid tillgänglig men de som besöker och använder den är inte medräknade i statistiken då området inte är inhägnat. Under året har emellertid besöksräknare satts upp i syfte att skapa ett underlag till hur denna historiska trädgårdsmiljö kan utvecklas publikt.

Tabell 6. **Totala antalet besökare**

	2015		2014		2013	
	Totalt	<i>varav under 19 år</i>	Totalt	<i>varav under 19 år</i>	Totalt	<i>varav under 19 år</i>
Museibyggnaden	237 964	39 904	215 308	33 478	220 665	28 794
Julita gård	45 213	9 408	45 748	9 548	44 763	9 423
Tyresö slott	2 207	430	2 221	572	2 584	1 010
Svindersvik	1 143	61	1 127	38	1 559	67
Härkeberga	3 192	1 200	2 331	1 060	3 420	1 549
Totalt	289 719	51 003	266 735	44 696	272 991	40 843

Antalet besökare vid huvudbyggnaden på Djurgården – de övriga miljöerna kommenteras nedan – ökade i de båda redovisade kategorierna. Nordiska museet följde här en mer allmän uppgång för museer i Stockholm under 2015. Det dåliga sommarvädret är en förklaring, ökad turism en annan. Samtidigt påvisar uppgången att museerna står sig väl i konkurrensen med andra utbud, vilket är en god utgångspunkt för museets arbete mot nya publikmål.

Av publikundersökningarna framgår att besökens längd har ökat kontinuerligt bland svenska besökare under senare år i både utställningarna och museet i sin helhet. 61 procent av besöken varade två timmar eller längre och 21 procent tre timmar eller längre. Betygen på helhetsupplevelsen har också förbättrats liksom betygen på utställningarna.

Tabell 7. **Totalt antal visningar**

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	571	7 338	634	7 525	659	7 060
Bokade visningar	219	3 838	232	4 029	239	5 336
Skolgrupper <i>inkl. obokade grupper</i>	802	16 422	739	14 060	814	14 392
Totalt	1 592	27 598	1 605	25 614	1 712	26 788

MUSEET PÅ DJURGÅRDEN

Lördagen den 24 oktober 2015 firade Nordiska museet sin årliga *högtidsdag*, dvs. födelsedag. Det gjordes med fri entré och med draghjälp av den nyinvigda tillfälliga utställningen *Rejält retro* och framför allt av en omfattande reklamkampanj. Syftet var att nå ut till nya grupper och göra avtryck i offentligheten. Kampanjen sågs i tunnelbanan och i pressen på nio språk: svenska, arabiska, farsi, spanska, polska, somaliska, finska, engelska och turkiska. Det var första gången som Nordiska museet annonserade med denna språkliga bredd.

Högtidsdagen slog publikrekord med ca 6 500 besökare och fick stort genomslag även i sociala medier. Den blev en folkfest i Hazelius anda, där besökarna fyllde stora hallen och rörde sig i alla utställningar på samtliga våningsplan. Museets personal samt volontärer från Nordiska museets och Skansens vänförening gav vägledning. På en scen nedanför Gustav Vasa-statyn spelades världsmusik. Vid "belysningsdisken" väckte det pågående arbetet med dokumentation och förvärv av armaturer stort intresse. På annat håll i hallen skapade besökarna, både barn och vuxna, en tre gånger fem meter stor vepa med inspiration från museets utställningar. Många av dem hade kommit till Nordiska museet för första gången.

UTSTÄLLNINGAR

Årets utställningar med utgångspunkt i museets samlingar har vänt sig både till breda grupper och till specialintresserade besökare. Arbetet är avdelningsöverskridande med ansvaret för innehåll och pedagogiska insatser förlagt till avdelningen Kunskap och förmedling. Sammanlagt har museet 42 utställningar, varav nio större basutställningar. En av dessa, *Hem och bostad*, var *totalt sett* den mest besökta under året. Under 2015 har museet producerat två stora och en mindre utställning och även uppdaterat några av basutställningarna. Nya utställningsproduktioner har påbörjats, varav några i samarbete med externa aktörer. En av de större publika satsningarna under 2016 kretsar kring temat *Belysning*.

► *Tore Johnson – bilder från Paris* öppnade i början av september. Den bygger på den stora samling av Tore Johnson-fotografier som förvärvades 2002. Utställningen är efterfrågad av andra museer och kan ses som början på en ny publik fotosatsning. Samtidigt publicerade Nordiska museets förlag en bok som är den första i en serie med tillgängliga fotoböcker.

► *Med smak av humle – odla och brygg* öppnade senare i september. Den bygger i hög grad på den mångåriga forskning, med bas på Julita gård, som också har legat till grund för den samtidigt publicerade forskningsmonografin *Humle: Det gröna guld* från Nordiska museets förlag. Denna forskning är integrerat kulturhistorisk och naturvetenskaplig och utställningen ger därtill både hemmabryggaren och trädgårdsodlaren fördjupning och perspektiv. En del av förarbetet bestod av en uppskattad insamling av öletiketter.

► *Rejält retro* öppnade i oktober i nära anslutning till Nordiska museets högtidsdag. Den har en något oväntad formgivning och sätter målade kistor, skrin, skåp, golvur m.m. från perioden 1750–1850 i ett samtida visuellt sammanhang. Utställningen, som växte fram inom ramarna för museets utbyte med Carl Malmsten Furniture Studies vid Linköpings universitet, har väckt uppskattning och debatt och bland annat resulterat i en träff för livsstilsbloggare. Bland svenska besökare var denna utställning och *Socker* de mest besökta under 2015.

► *Socker* avslutades i oktober 2015 men lever vidare genom att museets pedagoger har kompletterat några av basutställningarna med sockerteman för att möta det fortsatt stora intresset bland lärare. Den bakomliggande vetenskapliga forskningen (redovisad i boken *Socker och söta saker*, utgiven av museets förlag 2015) har därtill väckt nationellt och internationellt intresse, bl.a. från Livsmedelsindustrins forskningsinstitut och nätverket Science Partner Food and Bioscience.

► Utställningen *Gamlingar – hur var det och hur vill du ha det?* avslutades i augusti 2015. Den visade statistik och fakta, varvat med personliga berättelser och fotografier samt mediala uttryck, om hur samhället har organiserat äldrevården genom tiderna. Intresset har varit stort, med återkommande besök av representanter från äldrevården som har tagit del av kunskapsmaterialet från utställningen.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Programverksamheten framhäver och fördjupar museets innehåll genom föredrag, visningar och andra typer av aktiviteter. Jämte allmänvisningarna har den framför allt koncentrerats till onsdagskvällarna, när museet har fri entré. De uppskattade stickkaféerna har samlat ca 100–150 personer per tillfälle och 190 som mest – ett rekord – den 16 december. Totalt sett har antalet visningar för vuxna, bokade och obokade, minskat med ca 19 procent under 2015. Deltagarantalet i de bokade visningarna har dock ökat jämfört med föregående år.

Tabell 8. Visningar för vuxna på Nordiska museet

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	51	1 156	81	1 734	51	1 266
Bokade visningar	118	1 477	127	1 237	130	2 554
Totalt	169	2 633	208	2 971	181	3 820

Flera av de stora programpunkterna vid sidan av Högtidsdagen (se ovan) har under 2015 kretsat kring temat *mat*.

► *Ostfestivalen* var först ut under året. Den fokuserar på svenska ostar i ett samarrangemang med Sveriges tekniska forskningsinstitut (SP), där Nordiska museets bidrag – utöver att stå värd – lade tonvikt på ostens historia. Evenemanget lockade ca 5 000 besökare.

► *Kulturnatten* lockade drygt 4 000 besökare, drygt 30 procent fler än 2014, och vilade på utställningen *Socker*, med en arrangerad miljö som påminde om 1800-talets konditorier.

► *Äppeldagarna* genomfördes denna gång på Svindersvik, vars 1700-talsodling ligger i direkt anslutning till huvudbyggnaderna, och lyfte i likhet med tidigare år fram det svenska äpplet. Tyvärr lockade evenemanget en mindre publik än 2014.

AKTIVITETER FÖR BARN OCH SKOLA

Nordiska museets pedagogiska verksamhet är i huvudsak inriktad på barn och skola. Dessa målgrupper har under året identifierats som ett högprioriterat insatsområde och kommer framgent att möta ett utökat utbud som bygger på befintliga aktiviteter för skolor och familjer. En strategisk plan har formulerats, som bl.a. inkluderar kompetensutveckling på chefsnivå. Museets insatser märks tydligt redan nu i det ökade antalet skolbesök.

Nordiska museet erbjuder skolprogram, med kompletterande studiehandledningar knutna till aktuella utställningar, för alla årskurser, från förskolan till gymnasiet. Visningarna kan anpassas efter önskemål och bygger på ett aktivt deltagande genom att väcka frågor och ge möjlighet till diskussion och reflektion. Vid obokade besök (med egen lärare men utan bokad museipedagog) erbjuds olika hjälpmedel såsom studiehandledningar, som skolorna själva kan ladda ned från webbplatsen, samt den kostnadsfria audioguiden.

Under 2015 ökade antalet skolvisningar med knappt 17 procent jämfört med 2014. Ökningen beror bl.a. på museets tillfälliga utställning *Socker*, som lockade ett stort antal skolor till besök. Temat är högaktuellt och har gått att koppla till ämnena hem- och konsumentkunskap samt historia. Under året har också pedagogerna provat olika sätt att anpassa inte bara innehåll utan även längd på skolprogrammen eftersom vissa skolor har svårt att få ihop sina scheman i samband med studiebesök. Även vuxenutbildningar som SFI, komvux, folkhögskolor, universitet och högskolor besöker museet. Flertalet av dessa besök är obokade.

Tabell 9. Skolbesök på Nordiska museet

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Bokade	269	6 189	233	4 729	262	4 282
Obokade	520	9 806	483	8 818	503	9 054
Totalt	789	15 995	716	13 547	765	13 336

Vid sidan av programmen och visningarna på skoltid har aktiviteter under loven anordnats, ibland i anslutning till någon av årets högtider, såsom tips- och aktivitetsrundan *Häxjakten* som sattes upp i museets utställningar till påsklovet och kombinerades med programverksamhet och familjevisningar. I anslutning till SVT:s barnsatsning "Museet", som spelades in bl.a. på Nordiska museet 2014 och sändes under våren 2015, togs en

nytt spår fram för de äldre barnen. Det pedagogiska projektet *Uppdrag folkkonst* var 2015 ett samarbete med kvinnor och barn boende på Alla kvinnors hus i Stockholm och resulterade i en mindre utställning på museet. Så även det samarbete med Sjöängsskolan i Skogås som ägde rum inom ramen för Kulturrådets projekt *Skapande skola*.

MUSEETS KULTURMILJÖER

Stiftelsen Nordiska museet äger och förvaltar, vid sidan av museibyggnaden och Villa Lusthusporten på Djurgården i Stockholm, flera anläggningar i Mellansverige: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Dessa kulturmiljöer är huvudsakligen öppna under sommarmånaderna men grupper kan boka visningar under hela året. Trädgårdar och parker vid Tyresö slott och Svindersvik samt markerna runt Julita gård är öppna året runt och tillgängliga med fri entré.

JULITA GÅRD

På Julita gård i Södermanland äger Stiftelsen Nordiska museet över 360 kulturhistoriska byggnader. I gårdscentrum finns en välbevarad herrgårdsbyggnad men också ladugårdar, stall, gårdsmejeri, brandstation, tegelbruk, såg, väderkvarn, en park, trädgårdar och mycket annat som hörde till ett storgods vid förra sekelskiftet. Totalt 23 utställningar och publika miljöer förklarar och sätter den byggda miljön i stort i sitt sammanhang. I fruktträdgården bevaras växtmaterial – levande samlingar – för eftervärlden.

Till Julita gård hör också totalt 2 200 hektar sammanhängande mark, vilket ger egendomen som museum betraktad en unik inramning. Nordiska museet arbetar med riktade restaureringar av hagmarkerna och kan ge besökaren en fullskalig upplevelse av ett historiskt odlingslandskap, detta i en omfattning (ca 500 hektar och 1–2 km siktlinjer) som saknar motstycke i andra museala miljöer.

Julita gård har hållit öppet dagligen under juni, juli och augusti, samt helger i maj och september, och är ett populärt utflyktsmål. Majoriteten besökare kommer för att ta del av det ordinarie programmet med guidade visningar (fyra till sex dagligen) av herrgårdsbyggnaden, parken, trädgården, Skansenmuseet samt ett tjugotal andra öppna byggnader och resterna av det cistercienserkloster som en gång fanns på platsen. Under året fick vagnsflygeln med gårdskontoret en översyn och här kunde "automobilstallet" öppna för första gången. I den nya utställningen *Lantbrukets miniatyrer* visas Nordiska museets omfattande samlingar av jordbruksredskapsmodeller – en av världens förnämsta – från perioden 1700–1900. Den öppnades den 22 september i samband med att landsbygdsminister Sven-Erik Bucht invigde nya innovationsprogram inom EU:s landsbygdsinitiativ.

Hagmarkerna kring den renoverade Nybble fattigstuga från 1742 har restaurerats för att tydliggöra markhistorien (se ovan). I ett pilotprojekt har området "skyltats" digitalt med ett antal informationssidor anpassade för läsning i mobiltelefon. En ny tjänst, webbsidan *Tidskikaren*, visar hur landskapet har förändrats på 4 500 hektar kring hela Julita gård under perioden 1750–2015 (se nedan).

Bland nya inslag märks också familjespåret och en särskild barnvisning. Barnverksamheten är annars knuten till Sven Nordqvists barnboksfigurer Pettson och Findus och deras gård, som på ett lekfullt sätt förmedlar kunskap om en småbrukares liv för 60–70 år sedan. Därutöver finns en lekstuga, en skaparverkstad och en parkvandring. Både Skansenmuseet och trädgårdsutställningen har särskilda hörn där barn kan utforska trädgårdens många småkryp.

Den utåtriktade verksamheten består därutöver av återkommande arrangemang i samarbete med föreningar, företag och andra intressenter, däribland valborgsmässofirande, kosläpp (i samarbete med Arla), midsommarfirande, spelmansstämma, *Jordbrukets dag* (med LRF), *Äppeldagarna* och julmarknaden (med Svenska slottsmässor). Under *Humlens dag* kan besökarna lära om humlens historia, om svensk brukshumle och om klonarkivet. De senaste årens försök med höstlovsprogram har slagit väl ut och fortsatte även 2015. Dessutom höll Julita gård öppet med fri entré på Nordiska museets högtidsdag den 24 oktober.

Tabell 10. Visningar på Julita gård

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	460	5 282	475	4 940	546	4 879
Bokade visningar	56	1 588	49	1 496	43	1 312
Bokade skolbesök	7	268	5	93	14	285
Totalt	523	7 138	529	6 529	603	6 476

Totalt besökte 45 213 personer Julita gård under 2015 – en siffra som ligger i nivå med tidigare års. Givet det dåliga sommarvädret får man se detta som en betydande framgång; exempelvis lockade midsommarfirandet närmare 2 000 *färre* besökare än ett normalår. Under senare år har visningarnas bredd och innehåll utvecklats, vilket förklarar att antalet deltagare i visningarna fortsatt ökar.

TYRESÖ SLOTT

Tyresö slott är en slottsmiljö från sekelskiftet 1900. Det nuvarande slottsbyggnaden uppfördes ursprungligen på 1630-talet men visas interiört såsom den såg ut när den siste private ägaren, Claes Lagergren, bodde där. Grönområdet runt om är 110 hektar stort och berättar en egen historia, från den äldsta trädgården med medeltida anor till den engelska parken från 1770-talet och den moderna trädgården från 1890-talet. Vården av grönområdena är resurskrävande men har stora publika värden och en betydande potential. Därför har ett utvecklingsarbete inletts med målet att förbättra besöksupplevelsen.

Slottets båda våningsplan är öppna för besök på egen hand, med en audioguide som vägvisare, under sommarmånaderna. Övriga delar av året erbjuds bokade visningar samt obegränsad tillgång till parken. Genom ett samarbete med Tyresö församling och Tyresö kommun erbjuds där en vandringsslinga med tre teman: ett andligt, ett kulturhistoriskt

och ett naturspår. Den 30 maj arrangerades *Tyresö slottsdag* med visningar av hela slottsmiljön.

Tabell 11. Visningar på Tyresö slott

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	7	91	16	95	0	0
Bokade visningar	25	439	35	698	36	826
Bokade skolbesök	6	159	17	415	35	771
Totalt	38	689	68	1 208	71	1 597

Besökssiffrorna för Tyresö var under sommarmånaderna 2015 högre än under året innan. Däremot minskade de bokade visningarna något. I siffrorna ingår inte de många tusen besökarna som årligen väljer att använda slottsparken. Från och med 2016 kommer dessa att räknas med hjälp av besöksräknare.

SVINDERSVIK

Sommarnöjet Svindersvik i Nacka är en av landets bäst bevarade rokokoplanläggningar med tillhörande köksflygel och trädgårdsmästarbostad. Huvudbyggnaden är öppen för besökare för särskilda visningar under sommarmånaderna. Parken är tillgänglig året runt. Den årliga *Svindersviksdagen* inföll under 2015 den 13 juni och erbjöd ett familjeprogram med visningar och en rad aktiviteter i parken.

Tabell 12. Visningar på Svindersvik

	2015		2014		2013	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	53	809	62	756	62	915
Bokade visningar	20	334	21	367	30	644
Bokade skolbesök	0	0	1	5	0	0
Totalt	73	1 143	84	1 128	92	1 559

HÄRKEBERGA KAPLANSGÅRD

Härkeberga kaplansgård i sydvästra Uppland är en välbevarad 1700-talsgård som representerar den mellansvenska gårdstypen med mangårdsbyggnad, fägård och en liten trädgård med fruktträd och perenner. Totalt besökte 3 192 personer gården under 2015, vilket är en ökning med 37 procent jämfört med 2014. Visningar och programverksamhet genomförs av Härkeberga Gille, varför dessa inte redovisas närmare här.

ARKIV OCH BIBLIOTEK

Nordiska museets arkiv har unika samlingar av uppteckningar, svar på frågelistor, arbetarminnen och andra självbiografier, dagböcker, kassaböcker och brev. Under 2015 har

verksamheten påverkats i alla avseenden av de omfattande insatserna kring flytten av samtliga arkivalier till museibygnaden på Djurgården. Under delar av året har arkivet varit helt stängt för besökare med målet att kunna öppna i januari 2016.

Tabell 13. **Arkivet**

	2015	2014	2013
Besökare	112	869	1 045
Volymer framtagna för studium	220	1 040	2 725
Externt förmedlade bilder	181	634	570

Nedgången under 2015 förklaras av att arkivet under stora delar av året har varit stängt p.g.a. flytt.

Vissa delar av arkivets verksamhet har emellertid varit relativt opåverkad. Administrationen av det nationella fotografregistret har t.ex. kunnat återföras till museet från en extern hemvist. Vidare har museets bildförmedling kunnat handlägga ett par större beställningar under slutet av året, även om dessa – och bildförmedlingen överlag – har fått begränsas till redan digitaliserade bilder. Ett exempel av annat slag är ett lyckat samarbete mellan Nordiska museet och Wikimedia. Museet har donerat totalt 2 645 bilder (30 nya under 2015) av vilka de bilder som använts på Wikipedia har visats knappt åtta miljoner gånger under året, en ökning med 75 procent jämfört med 2014.

Även presentationen av specialistkunskaper har stått förhållandevis opåverkad av arkivflytten. Arkivets personal har vid ett fyrtiotal tillfällen framträtt i nationella media (SR, SVT, TV4, rikstäckande dagstidningar) samt hållit ett antal föredrag på etnologiska och folkloristiska teman. Inom museet har arkivet och fotografierna deltagit i produktionen av flertalet utställningar och böcker, av vilka särskilt dem om Tore Johnsons fotografi bör nämnas.

Tabell 14. **Biblioteket**

	2015	2014	2013
Besökare	2 970	3 146	3 530
Boklån	6 494	7 026	5 608
<i>varav fjärrlån</i>	310	263	405

Biblioteket har under 2015 haft något färre besökare och utlån än 2014, vilket i första hand förklaras av att det var stängt under tre sommarveckor samt några dagar i samband med utbildningar. Antalet besökare är inte samma sak som antalet användare av biblioteket. Under 2015 inkom totalt ca 1 100 förfrågningar via e-post och telefon.

Nordiska museets bibliotek är ett kulturhistoriskt specialbibliotek, med böcker, tidskrifter, kataloger, broschyrer och varukataloger. Publikationerna är tillgängliga via den lokala bibliotekskatalogen *Saga* och i den nationella biblioteksdatan *Libris*. Genom att biblioteket är sökbart via webben och tillåter fjärrlån används denna resurs såväl nationellt som internationellt. Arbetet med digitalisering, katalogisering och tillgängliggörande fortgår och ökar successivt – se avsnittet nedan.

DIGITALA MEDIER

En växande skara av Nordiska museets besökare utgörs av en digital generation. De är vana att kunna hitta information snabbt och enkelt men också, i tilltagande grad, att kunna påverka och inbjudas att *delta*. Centralt för museets satsning på digitala medier är därför att sträva efter ett mer interaktivt och upplevelseinriktat publikt utbud. Museet vill nå brukarna på deras egna arenor, stimulera dem till nya sätt att använda den samlade kunskapsbanken och berika denna med egna perspektiv och kunskaper. Denna strävan ligger i linje med ambitionen att öka tillgängligheten till museets samlingar.

Här nedan presenteras de digitala medierna utifrån konventionella genrebeteckningar. I praktiken är dessa integrerade. Användaren kan som regel röra sig mellan dem och i ett antal fall kan också ett och samma innehåll presenteras i mer än en form.

WEBB

Nordiska museets webbplats, lanserad i sin nuvarande form 2013, knyter samman utställningar, filmer, böcker m.m. i olika *kunskapsområden* och är central för att tillgängliggöra information om samlingar och annat innehåll. Antalet besök har ökat med 16 procent under 2015 jämfört med föregående år. Publikundersökningarna för 2015 visar att 56 procent av de svenska och 18 procent av de utländska museibesökarna har använt webbplatsen inför besöket.

Tabell 15. **Besök på webbplatsen**

	2015	2014	2013
Totalt antal besök (inom 30 min)	687 386	590 110	520 089
Unika besökare (inom 24 tim)	551 840	469 720	411 076
Minuter per besökare	1 min 51 sek	2 min 10 sek	2 min 24 sek
Sidvisningar per besökare	2,55	2,86	3,18

Vid sidan av nordiskamuseet.se finns flera publikt tillgängliga webbplatser där olika kunskapsteman kommuniceras. De ca 50 000 besökarna där är ej inräknade i statistiken ovan.

DIGITALT MUSEUM, VISUAL ARKIV OCH SAGA

Utöver kunskapssidorna på webbplatsen kan besökaren söka i samlingarna via de digitala samlingssystemen *Digitalt Museum*, *Visual Arkiv* och *Saga*. För att kontinuerligt bredda och fördjupa möjligheten till egna studier är målsättningen att snabbt registrera nyförvärv så att de blir digitalt sökbara.

Tabell 16. **Digitalt tillgängligt material**

	2015	2014	2013
Föremålsposter på Digitalt museum (%)	63	63	63
Fotografier/bilder i Digitalt museum (%)	0,5	0,5	0,3
Arkiv i Visual arkiv (%)	18	18	17
Titlar i Saga/Libris (%)			
<i>slutna samlingen</i>	65	65	57
<i>öppna samlingen</i>	85	85	85

I samlingsförvaltningssystemet Primus är 100 procent av föremålsposterna registrerade. På webbplatsen *Digitalt Museum* – en bred plattform som delas av 44 institutioner, kommunicerar med Primus och uppdateras dagligen – är 63 procent tillgängliga för helt öppen sökning. Innehållet förbättras kontinuerligt genom komplettering av informationen, tilläggs katalogisering och nyfotograferingar. Antalet besökare på Digitalt Museum går visserligen inte att särskilja mellan de olika deltagande institutionerna men i medeltal registrerades drygt 2 073 besök per dag under 2015 mot 1 858 besökare 2014.

Biblioteket når, som redan har nämnts, sina användare på nätet genom den lokala katalogen *Saga* och samarbetet inom *Libris*. Arbetet med digitalisering, katalogisering och tillgängliggörande fortgår och ökar successivt. På motsvarande sätt registreras arkivförteckningarna löpande i arkivdatabasen *Visual arkiv*. Vissa arkivalier har också publicerats på *Digitalt Museum* och på museets webbplats på särskilda temasidor. Materialet är efterfrågat och kommer att bli avsevärt mer tillgängligt via arkivets nya expedition i museibygnaden.

SOCIALA MEDIER OCH APPAR

I det mer renodlat kommunikativa digitala arbetet använder sig Nordiska museet främst av Facebook, Twitter och Instagram (men även av Youtube och Flickr). Museet har flest omnämnananden i sociala medier efter Skansen och Moderna museet. På Facebook har museet under 2015 nått i medeltal 120 000 unika personer per månad – en ökning med nästan 35 procent jämfört med 2014, vilket delvis kan förklaras av en strategisk satsning på dagsaktuellt innehåll – och ligger på plats åtta sett till antalet följare av svenska museer. Under året har museet sett en kraftig ökning av antalet följare även på Instagram, från ca 2 700 till 7 600, dvs. med ca 280 procent. Vid ett specifikt tillfälle nådde en av bilderna från utställningen *Tore Johnson – bilder från Paris* drygt 8 500 personer.

Museets två appar för smarta mobiltelefoner, *Årets dagar* (2013) och *Äppelappen* (2014), har vidareutvecklats under året. Tillsammans laddades de ned ca 15 000 gånger, vilket är en ökning med drygt 180 procent jämfört med 2014. Apparna inbjuder till interaktion och förmedlar kunskap inom respektive område. Interaktiva digitala inslag finns även i de nyproducerade utställningarna *Med smak av humle – odla och brygg* och *Rejält retro*. Ett exempel är Facebookappen "Vilken allmogemöbel är du?" i vilken publiken kan relatera till de utställda föremålen på ett lekfullt sätt.

DIGITAL INFRASTRUKTUR

Nordiska museet deltar sedan flera år i utvecklingen av de svenska museernas system för digital samlingsförvaltning. Plattformarna *Primus* och *Digitalt Museum* är delar av detta "ekosystem", där den senare ger allmänheten direkt tillgång till information om museisamlingarna. Arbetet inom de samnordiska initiativen *KulturNav* och *KulturPunkt* har fortsatt under året och kompletterats av *Minnen.se* (se nedan).

- ▶ KulturNav är en nod för auktoritetshandling inom kulturarvssektorn. Den är ihopkopplad med Digitalt Museum, vilket bl.a. ger möjligheten att skapa dynamiska länkar mellan de biografitexter som finns i KulturNav och objektsbeskrivningarna i Primus. På så vis kan användarna få ett mer sammanhängande innehåll och mer precisa sökmöjligheter.
- ▶ KulturPunkt är en gemensam plattform för förmedling av innehåll till besökare i utställningar och ute i landskapet genom digitala guider. I anslutning till denna satsning, och delvis med stöd från EU:s landsbygdsprogram, har Nordiska museet under 2015 byggt upp tjänsten *Tidskikaren* på Julita gård (se ovan). Parallellt provas en webbaserad och responsiv mobilguide för att visa upp utomhusmiljöerna. Den digitala rundvandringen ökar tillgängligheten för alla besökare men inte minst för dem med funktionsnedsättning.
- ▶ En plan för digitaliseringen och tillgängliggörandet av museets hela samlingsbestånd har tagits fram inom ramen för regeringsuppdraget *Digit@lt kulturarv*. Målet är att den samlingsrelaterade informationen 2025 förvaltas i ett standardiserat och integrerat system, där innehållet är fritt tillgängligt via många olika kanaler. Handlingsplanen tar utgångspunkt i Digisams *Vägledande principer för arbetet med digitalt kulturarv*, som har anpassats för att bättre överensstämma med Nordiska museets verksamhet.

DIGITALA INSAMLINGAR

Nordiska museet strävar efter att göra kulturarvet angeläget för alla. För att lyckas krävs en bred delaktighet i museets insamlingar av vittnesmål och berättelser om det samtida Sverige. I linje med detta har Nordiska museet tagit initiativ till att utveckla samlingsplattformen *Minnen.se* i nära samverkan med KulturIT och Sveriges hembygdsförbund. I ett första steg görs upprop kopplade till olika teman. En pilotstudie med temat *Studentflak* genomfördes under våren 2015 och inom ramen för hembygdsförbundets hundraårsjubileum 2016 har en insamling på temat *Mötesplatser* påbörjats.

FÖRLAGET

Nordiska museet har gett ut tryckt material sedan 1880-talet. Förlaget är en aktiv del av den publika verksamheten och utgör en viktig kanal för museets kunskapsförmedling och forskning. Museets samlingar står ofta i centrum för utgivningen, som följer museets

satsningar och stärker dess profilområden. Publikationerna är som regel externt finansierade.

Tabell 17. **Publikationer Nordiska museets förlag**

	2015	2014	2013
Antal nya titlar	7	4	12
Antal nytryck	1	7	0

- ▶ I *Humle: Det gröna guldet*, av Else-Marie Karlsson Strese (Nordiska museet) och Clas Tollin, beskrivs humlen utifrån ett sammansatt naturvetenskapligt och historiskt perspektiv. Boken lanserades samman med utställningen *Med smak av humle – odla och brygg* och har nått stor spridning. En andra tryckning gjordes strax före jul.
- ▶ I *Socker och söta saker: En kulturhistorisk studie av sockerkonsumtionen i Sverige*, av Ulrika Torell (Nordiska museet), presenteras den fleråriga forskning om sockrets funktioner i kosthåll och samhällsliv som låg till grund för utställningen *Socker (2014–2015)*. Boken vann Måltidsakademiens pris i klassen för akademiska studier.
- ▶ Boken *Tore Johnson* är den första delen i en serie fotoböcker med syftet att presentera Nordiska museets fotografiska samlingar för en bred publik.
- ▶ Årgång 2015 av Nordiska museets och Skansens årsbok *Fataburen* hade temat "Se åldern" och ger en mångfald ingångar till åldersbegreppet. Omkring hälften av innehållet fördjupar utställningen *Gamlingar – Hur var det och hur vill du ha det?* (2014–2015).
- ▶ I *Exponerad tid: Johan Emanuel Thorins fotografi*, av Eva Dahlman och Gunvor Vretblad, presenteras en bygdefotografisk gärning från Åtvidaberg kring sekelskiftet 1900.
- ▶ I *Händer som lyder: Hantverkarna vid Handarbetets Vänner*, av Annelie Holmberg, berättar brodöser och vävare om hantverkets metoder och strategier.
- ▶ Antologin *I utkanter och marginaler: 31 texter om kulturhistoria* samlar etnologer och kulturhistoriker till en presentation av de senare årens perspektivutveckling.

Utöver utgivningen av tryckta böcker har under året också ett flertal initiativ tagits för att dels utreda digitala utgivningsformer, dels digitalisera och tillgängliggöra äldre titlar.

Nordiska museet arbetar med en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad inom sitt verksamhetsområde genom egen insamling, dokumentation och forskning samt i samverkan med universitet, högskolor, museer och andra institutioner och organisationer. Nordiska museet och Stockholms universitet har under året ingått ett finansiellt samarbete kring den *Hallwylska professuren i Nordisk och jämförande folklivsforskning*, som sedan 1918 är knuten till Nordiska museet men inte längre kan finansieras fullt ut av den tillhörande donationsfonden. Det nya samarbetet möjliggör en treårig gästprofessur som samtidigt syftar till att etablera en ny typ av länk mellan universitet och museum. Ett utbyte kring forskning och utbildning sker därtill genom *Byggmästare John Mattsons donationsprofessur i möbelkultur vid Linköpings universitet och Nordiska museet*. Till forskningsverksamheten har varit knutet ett forskningsråd med interna och externa ledamöter.

Tabell 18. Kunskap och samverkan

	2015	2014	2013
Kostnader	-20 416	-26 532	-32 321
Intäkter av anslag	13 299	17 632	18 681
Övriga intäkter	4 221	5 273	12 126

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka kunskapen inom sitt verksamhetsområde, bland annat genom att verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor. Vidare ska museet samverka med andra aktörer för att utveckla verksamheten. I detta ingår att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras.

Kvalitativ bedömning

Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Arbetet med att öka kunskapen inom museets breda verksamhetsområde är integrerat i den löpande verksamheten. Museet har haft ett väl etablerat samarbete med såväl universitet och högskolor som museer och andra institutioner, både statliga och privata, alltsedan stiftelsen grundades.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD, FORSKNING OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN

En central del av Nordiska museets kunskapsuppbyggnad sker genom egna insamlingar, undersökningar och förvärv – aktiviteter som beskrivs under rubriken "Museets samlingar" ovan. Ny kunskap skapas också när samlingarna tillgängliggörs för t.ex. forskare och andra museer, vilket vanligen sker genom samråd – se nästa rubrik. Museet deltar

därtill i och driver egna externfinansierade forskningsprojekt och har breda samarbeten med akademiska institutioner kring föreläsningar, studiebesök, praktikplatser och handledning. Genom regelbundna fredagsseminarier främjas utbytet med universitet och andra museer samtidigt som sakområden med relevans för samlingarna kan belysas.

► Museets sektion för arkiv och foto har, i samarbete med avdelningen för etnologi vid Stockholms universitet, beviljats forskningsmedel för det fleråriga forskningsprojektet *Vardagens bilder och berättelser: Ett projekt kring kulturella omvandlingar i Nordiska museets samlingar* från Vitterhetsakademien och Riksbankens Jubileumsfond. Arkivet deltar också aktivt i det mångvetenskapliga språkteknologiska forskningsprojektet Swe-Clarín vid Göteborgs universitet med fokus bl.a. på Nordiska museets skannade och OCR-märkta frågelistsvar.

► Nordiska museets forskning inom fältet *naturbruk* är förlagd till Julita gård. Anläggningen har också deltagit i ett större forskningsprojekt om skötsel av historiska parker, lett av Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Förstaårsstudenter i landsbygdsutveckling vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och historiestudenter från Linköpings universitet har gjort fördjupande exkursioner.

► Ett avtal gällande kartläggning av genetisk mångfald och projektledning av insamling av vegetativt förökade nyttoväxter finns tecknat mellan Nordiska museet och SLU och *Programmet för odlad mångfald (POM)*. Forskningen är tvärvetenskaplig och förener genetik, etnobiologi, agrarhistoria och livsmedelshistorik i syfte att sammanfoga historia och biologi till en enhet. Målet är att bidra till en historieskrivning med ett bredare perspektiv.

► Det fleråriga forskningsprojektet *Sötsaker och massmarknad: Konsumtionskulturer kring socker och sött i Sverige från 1800-talets slut till våra dagar* har under 2015 slutrapporterats till Riksbankens Jubileumsfond i form av boken *Socker och söta saker*, utgiven av Nordiska museets förlag.

► Arbetet med forskningsprojektet *Sverige i det globala samhället* har fortsatt. Utgångspunkten är den världspostkongress som hölls i Stockholm 1924 och syftet att visa hur Sverige och "det svenska" presenterades i detta för sin tid stora internationella sammanhang.

► Museets konservatorer har deltagit i ett forskningsprojekt om paljetter på dräkt i samarbete med Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet (LSH) samt Malmö museer, Göteborgs stadsmuseum och Röhsska museet.

NATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING

Som nationellt kulturhistoriskt museum har Nordiska museet en bred och djup kunskap inom verksamhetsområdet. Samverkan sker inom en rad områden och museets personal deltar kontinuerligt i olika samverkansgrupper, exempelvis i de nationella nätverken för samtidsdokumentation Samdok och DOSS (Dokumentation av samtida Sverige). Museet

representeras i styrelserna för bland annat Mångkulturellt centrum, Stiftelsen Strindbergsmuseet och Stiftelsen Skansen.

Viktiga samverkansparter finns även i det civila samhället. Utställningen *Rejält retro* har varit utgångspunkten för kontaktskapande, exempelvis genom en bloggafton med fokus på inspiration och engagemang för folkkonsten. Folkkonst är också temat för samarbetet med föreningen Kompis Sverige, som är knuten till Röda korset och söker upprätta kontakter mellan etablerade och nya svenskar. Ett besläktat samarbete med Studieförbundet har inletts i syfte att erbjuda asylsökande olika slags aktiviteter (se nedan).

Myndighetsuppdraget att handlägga exportärenden av äldre möbler och andra föremålsgrupper är en annan angelägen, nationell samverkansuppgift. Under året, fram till den 12 december, hade 337 sådana utförelseärenden handlagts. Ca 100 förfrågningar om utförelse har mottagits och förhandsbedömningar har vidare gjorts inför sex auktioner. Nordiska museet har också deltagit i arbetet med en översyn av regelverket om kulturföremål inom ramen för Riksantikvarieämbetets regeringsuppdrag.

UTLÅN

Betydande resurser har lagts på utlåneverksamheten. Totalt har ett femtiotal låneärenden (inklusive såväl utlån som omlån och återlämningar) hanterats under året med så olika adresser som Stavanger Kunstmuseum, Ajtte, Victoria & Albert Museum, Prins Eugens Waldemarsudde och Arbrå hembygds- och fornminnesförening. Utlåningsverksamheten utgör en viktig del i samverkan med andra museer. Utbytet särskilt med lokala och regionala museer har därtill en pedagogisk funktion, där de lokalt ansvariga får råd om utställningen av de aktuella föremålen. Ett viktigt nätverk upprätthålls på detta vis.

Tabell 19. Utlån

	2015	2014	2013
Antal utlån	19	13	8
Antal föremål	149	43	18

För utställningsändamål har museet under 2015 gjort 19 utlån, totalt 149 föremål, till 18 olika museer och institutioner. 42 procent av utlånen har gått till Stockholmsområdet, 26 procent till övriga landet och 32 procent till andra länder. Låneprocessen har under året analyserats genom tidsstudier och ett digitalt hanteringssystem implementerats i syfte att kvalitetssäkra och effektivisera processen.

INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE

Nordiska museet har ett brett internationellt samarbete med kontakter i när och fjärran. I närregionen skapar det nordiska museidirektörsnätverket och det nordiska samtidsnätverket Norsam samt Network of Museums in the Baltic förutsättningar för utbyten på institutionell nivå – det senare nätverket dessutom med det uttryckliga syftet att öka kontakterna med andra samhällssektorer. Bredare utbyten och samarbeten organiseras

genom dels COMCOL, som är det internationella museirådet ICOM:s Committee on Collecting, dels kommittén för *vernacular architecture* inom International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) samt inom styrelsen för rådets svenska sektion.

Flera digitala samverkansaktiviteter har nämnts under rubriken "Digital samordning" ovan. Erfarenheterna av Nordiska museets arbete med digitala tekniker är överlag efterfrågade och museet får löpande förfrågningar om att delta i seminarier och workshops. Museet samverkar även här med myndigheter, museer, ideella föreningar och andra organisationer, både inom och utanför Sverige. Under hösten 2015 arrangerades en större konferens på temat digital insamling i samverkan med DOSS. Utvecklingen av det samnordiska systemet för digital förvaltning av samlingsrelaterad information har fördjupats inte minst genom att Nordiska museet har gått in som delägare – jämte en rad norska museer – i det icke-kommersiella företaget KulturIT. Det digitala standardiseringsarbetet inom initiativet KulturNav lanserades i januari vid ett seminarium i Oslo, arrangerat av det norska Kulturrådet.

Fler samarbeten syftar till att förbättra hela museilandskapets infrastrukturer:

- ▶ Nordiska museet deltar i den referensgrupp som utvärderar översättningen av Spectrum, en engelsk standard inom samlingsförvaltning vars svenska version förvaltas av Riksantikvarieämbetet.
- ▶ Det treåriga EU-projektet *Europeana Fashion* avslutades vid halvårsskiftet. Syfte har varit att tillgängliggöra "Europe's fashion heritage online" genom en insamling av digitalt fotomaterial. Via projektets portal görs över 700 000 mode- och dräktbilder från cirka 30 privata och offentliga arkiv och museisamlingar från 13 olika europeiska länder tillgängliga för allmänheten. Nordiska museet har bidragit med omkring 70 500 poster från museets rika dräktsamling och fotoarkiv. Projektet har kombinerats med skivastugor för modeintresserade besökare – ett initiativ som har uppmärksammats och även prisbelönats internationellt.
- ▶ Nordiska museet (huvudman) har under året startat projektet *To Collect the Digital: From a Photographic Perspective* i samarbete med Finlands fotografiska museum, Aalborg stadsarkiv och Stockholms länsmuseum. Det delfinansieras av Nordisk kulturfond och har målet att genomföra en insamling av fotografi i sociala medier under tre år. Ett centralt delmål är att formulera en ny metodik och nya verktyg som kan användas vid insamling av bilder som skapas digitalt av allmänheten – viktiga tidsdokument som vittnar om samtidens samhällsliv.
- ▶ Nordiska museet har fortsatt att engagera sig i den årligt återkommande konferensen *Museums and the Web*, bl.a. genom att vara representerad i domarpanelen som presenterar resultatet i tävlingen Best of the Web Awards.
- ▶ Samarbetet med Scandinavian Department vid University of Wisconsin fortgår. Tre forskare får särskild hjälp i arkivet gällande vismaterial, samiskt material och frågelistmaterial, särskilt om svenska, kvinnliga migranter. Ambitionen finns att fördjupa samarbetet under 2016 med fortsättning under kommande år.

ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV

Nordiska museet ska vara ett museum för alla. Det betyder att alla ska kunna känna sig representerade och kunna ta del av det museet erbjuder. Merparten av de pedagogiska resurserna läggs på skolverksamheten i syfte att nå alla samhällsgrupper. Museet i sin helhet ska vara tillgängligt och samlingarna ge utrymme för att lyfta olika perspektiv i syfte att visa samhällets mångfald. *Barn* och *mångkultur* är centrala insatsområden i arbetet med museets nya publika mål för de kommande fem åren. Detta arbete har inletts under 2015 genom initiativ och förändringar på alla organisatoriska nivåer, inte minst genom allokering av resurser till nya tjänster och kompetensutveckling på chefsnivå.

För att samla de övergripande perspektiven redovisas även tillgänglighetsarbetet här nedan. Internationella samarbeten och utbyten redovisas däremot tillsammans med övrig samverkan under rubriken "Kunskap och samverkan" ovan.

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Kvalitativ bedömning

Nordiska museets bedömning är att dessa övergripande perspektiv är integrerade i museets verksamhet. Museet arbetar för att perspektiven ska beaktas tidigt i de olika interna arbetsprocesserna, från val av teman till utställningar, insamling, bildval och textproduktion till rekrytering av medarbetare.

TILLGÄNGLIGHET

Arbetet med tillgänglighet innebär bland annat att underlätta för människor att fysiskt kunna ta sig in i och runt i museet. Museet och dess kulturmiljöer består av gamla kulturbyggnader, varför möjligheten till anpassning delvis är begränsad, men i samband med ombyggnader och renoveringar är tillgänglighetsperspektivet alltid integrerat. Exempelvis har ombyggnaden av museets södra del inneburit att fler kontorslokaler blivit tillgängliga för funktionsnedsatta och en ny tillgänglighetsanpassad entré färdigställdt i marknivå. Museets fastighetschef har nu uppdraget att se över hela museibygnaden ur ett tillgänglighetsperspektiv. Arbetet redovisas under 2016.

De flesta av museets utställningar har hjälpmedel för personer med nedsatt syn såsom punktskrift, reliefer, rekvisita eller modeller. I utställningen *Hem och bostad* finns tre

taktila modeller som har producerats med 3D-skrivare – en pionjärinsats som återstår att utvärdera men som preliminärt har fungerat mycket väl. En syntolkad version av audioguiden för utställningen *Modemakt* kan lånas i museets reception eller laddas ned från museets webbplats. Denna erbjuder också tal, teckenspråk och lättläst svenska samt funktioner för läsare med nedsatt syn.

Audioguiden till alla större utställningar ingår allmänt i entréavgiften. I dessa kan besökaren välja ett höjdpunktsspår på lätt svenska eller en version för barn. I *Rejält retro* har texterna skrivits i enlighet med riktlinjer för klarspråk för att öka tillgängligheten.

Nordiska museet har ambitionen att alltid kunna erbjuda och ständigt utveckla skolprogram som är anpassade för gruppen elever med särskilda behov. Visningar planeras i samråd med lärarna i syfte att stimulera elevernas upptäckarglädje. Även vuxna personer med särskilda behov bokar visningar. I ett samarbete med Stockholms stad erbjuder Nordiska museet visningar för vuxna boende i gruppboende.

Under 2015 har även visningarna för personer med en demensdiagnos fortsatt. Visningarna anordnas i Folkhemslägenheten och har visat sig fungera mycket bra som minnesväckare. En speciell lånelåda, med material från folkhemsepoken, finns för boenden och dagverksamheter med inriktning på demens.

JÄMSTÄLLDHET OCH MÅNGFALD

Nordiska museet strävar efter att beakta ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i både arbetssätt och innehåll. Ett exempel från 2015 är att de skyltar som riktar sig till både barn och vuxna har gjorts mer genusneutrala än tidigare, ett annat att museet i utställningen *Traditioner* har lyft perspektiv som förklarar likheter mellan svensk och global folkkonst. Ytterligare ett exempel är marknadsföringen av museets årsdag den 24 oktober på nio språk med syftet att nå ut till nya målgrupper.

Mångfaldsperspektiven är inte nya för Nordiska museet. Sedan 2003 ansvarar en intendent specifikt för frågor rörande nationella minoriteter, mångfald och kulturmöten och sitter med i referensgrupperna för olika forskningsprojekt. (Museet representeras också i styrelsen för Mångkulturellt centrum i Botkyrka.) Inom ramarna för detta ansvarsområde har kontinuerliga uppdateringar gjorts på Facebook med inriktning på mångfald och mänskliga rättigheter, aktualiserade av särskilda händelser och dagar. Den ökade aktiviteten manifesterar museets ökade ambitioner i mångfaldsfrågor.

Två pedagogiska samarbeten har inletts med föreningen Kompis Sverige respektive Studieförbundet i Stockholm. Med volontärer från Studieförbundet anordnades det i slutet av 2015 aktiviteter för flyktingbarn och deras föräldrar under titeln "Fredagsmys på Nordiska museet". Tanken var att ge familjerna både en första kontakt med svensk (kultur)historia och en avslappnad aktivitet där de får träffa museets personal. Museet gav under andra halvan av 2015 fri entré till Kompis Sverige och Studieförbundets flyktinggrupper.

Nya realiteter och perspektiv kräver perspektiv- och kompetensutveckling. Ett antal medarbetare har under året deltagit i projekt, konferenser och kurser i syfte att ytterligare integrera frågor om tillgänglighet, jämställdhet och mångfald i arbetet.

- ▶ Museets fotografer deltog i en konferens om bilddokumentation av migration och flyktingskap, med direkt tillämpning i dokumentationen av flyktingmottagande i Sverige.
- ▶ Medarbetare från olika avdelningar deltog i konferensen "Queer kultur", anordnad av Riksställningar, samt i aktiviteter anordnade av föreningen Genus på museer.
- ▶ Två medarbetare deltog i projektet "Fokus", ett samarbete mellan Handikapphistoriska föreningen och Upplandsmuseet med målet att funktionshinderperspektivet ska integreras i museernas insamlingar, dokumentationer och utställningar. Konferensen "100 % – alla ska med" handlade om upplevelsebaserade utställningar med fokus på funktionsnedsättningar.

MUSEET SOM ARBETSPLATS

Ambitionen att Nordiska museet ska vara ett museum för alla gäller också den egna organisationen. Museet har under året stärkt arbetet med diskrimineringspolicyn *En arbetsplats för alla*, som lägger grunden till aktiva insatser gällande mångfald och jämställdhet inom alla områden, från lön, lönekartläggning, föräldraledighet, arbetstid, mötesplanering och arbetsmiljö till rekrytering, kompetensutveckling, chefsutbildning och organisation. Därtill ska museet vara en kreativ och lustfylld arbetsplats med tydliga mål och riktlinjer, där medarbetarna är delaktiga i både löpande och långsiktig planering.

Under året har inte bara arkivet utan även styresmannens kansli och museets övriga ledningsfunktioner flyttat tillbaka till museibygnaden på Djurgården. Detta är ett viktigt steg för att förenkla och förbättra kommunikationen i den dagliga verksamheten. Dessutom har en gemensam vision för det publika arbetet framöver tagits fram tillsammans med samtliga medarbetare och med medverkan av en extern partner. Under innevarande år ökar inslagen av nya kreativa samarbetsformer och arbetsätt genom nya, större projekt och publika teman. Dessa syftar till att göra arbetet med museets nya publikmål mer produktivt och målinriktat men också till att utveckla stiftelsen som professionell miljö och kulturell mötesplats.

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Uttalande avseende granskning av resultatredovisning 2015 för Stiftelsen Nordiska Museet, org nr 802002-4686

Uppdrag och ansvarsfördelning

Jag har granskat nämndens och styresmannens redovisning daterad 2016-02-04 avseende resultatredovisningen 2015. Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för resultatredovisningen och för att den upprättats i enlighet med villkor ställda i regeringsbeslut för 2015. Mitt ansvar är att granska resultatredovisningen och att lämna ett utlåtande till Kulturdepartementet.

Granskningens inriktning och omfattning

Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts för att med begränsad säkerhet kunna uttala mig om huruvida resultatredovisningen är upprättad i enlighet med villkor ställda i regeringsbeslut för 2015. Jag anser att granskningen ger mig en rimlig grund för mitt uttalande nedan. Granskningen har begränsats till översiktlig analys av resultatredovisningen och underlag till denna, stickprov på underliggande dokumentation samt förfrågningar till stiftelsens personal.

Uttalande

Grundat på min granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger mig anledning att anse att nämnden och styresmannens resultatredovisning inte upprättats i enlighet med ställda villkor enligt regeringsbrev för 2015 samt att mål, återrapporteringskrav och uppdrag inte redovisats i enlighet med ovanstående villkor.

Stockholm den 8 februari 2016

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Kopia till Stiftelsen Nordiska Museet

Nordiska museets och Skansens Vänner är en av Sveriges äldsta vänföreningar. Under 2015 har ett rikt program genomförts för att närmare lära känna Nordiska museets verksamhet. Museets personal har varit engagerad i samband med specialvisningar av utställningarna *Hem och bostad* och *Med smak av humle* och även i programpunkten *Vän-träff: Lär känna Nordiska museet* och under en dagsutflykt till Julita gård.

Vänföreningen är ett stöd för Nordiska museet i dess verksamhet. 2015 års finansiella bidrag gick till ett nytt tak vid Härkeberga kaplansgård. Stipendiet till medarbetare vid museet gick till två resor: den ena till Storbritannien och National Trust, där syftet var att undersöka verksamheten i ett stort antal byggnader och samlingar som saknar statliga medel, och den andra till världsutställningen i Milano, som hade temat "Att föda jorden: Energi för livet".

Medlemmar i vänföreningen volontärer, i samförstånd med museets personal och de fackliga organisationerna, vid olika program och evenemang. Dessa insatser uppskattas mycket av Nordiska museet.

NORDISKA MUSEET

Humle vid Julita gård
Foto Malin Strese

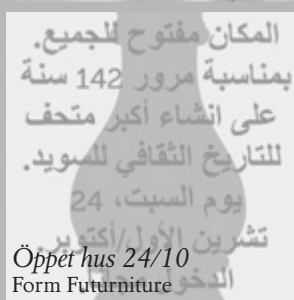
Tore Johnson
– bilder från Paris
Foto Tore Johnson
Nordiska museet

Fataburen 2015
Foto Sten Didrik Bellander
Nordiska museet

Öppet hus 24/10
Foto Nordiska museet

المكان مفتوح للجميع.
بمناسبة مرور 142 سنة
على انشاء أكبر متحف
للتاريخ الثقافي للسويد.
يوم السبت، 24
تشرين الأول / أكتوبر
Öppet hus 24/10
Form Futurniture الدخو

Rejält retro
Foto Peter Segemark
Nordiska museet

NORDISKA MUSEET

Stiftelsen Nordiska museet
Box 27820
115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se